

Biblioteka
Prozna putovanja

Naslov originala
Lakatos István
Dobozváros
Írta és rajzolta

© *Lakatos István, 2011*
© *za sprski jezik Odiseja*

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Co-funded by the Creative
Europe programme
of the European Union

Ištvan Lakatoš

KOCKOGRAD

GRAD KOJI TREBA DA POBEDIŠ

S mađarskog prevela
Draginja Ramadanski

Ilustrovao
Ištvan Lakatoš

Odiseja
Beograd, 2015.

Prvo poglavlje

LAŽNI DEČAK

„Zašto li ovo traje tako dugo?“

Pred vratima je stajao nekakav starac. Nosio je kaput od izbledelog somota, ali se videlo da se u njemu ne oseća dobro. Kosa mu je bila zalizana unazad, a biće da je i brkove, požutele od duvana, dobro zagladio. Zalan se, kao lepo vaspitan dečak, uzdržao da ne prasne u smeh. Umesto toga, samo se zapanjio.

„Nemam vremena da dreždim ovde“, reče starac. U desnoj ruci držao je olinjali kofer i njime krčio sebi put u kuću. Zalan ga je zbunjeno pratio. Šta on hoće? I, uostalom, ko je ovaj čovek?

Mora da je već četvrt sata kucao dok dečak nije promolio glavu iz sobe. Bilo je čudno što roditelji nisu pošli da mu otvore. Oboje su sedeli u dnevnoj sobi i rasejano razgledali kataloge robnih kuća, nedavno ubačene u poštansko sanduče.

„Ne čujete lupanje?“ – pitao ih je. Roditelji su i dalje mirno listali časopise. *Tako znači*, Zalan sleže ramenima pre nego što pođe da sam otvori vrata.

Neobični starac zaputi se pravo u kuhinju. Bez oklevanja, bez nasumičnog otvaranja vrata drugih prostorija, kao da je dobro poznao kuću. Zalan je išao za njim, i kad ga je sustigao, ovaj je već sedeo za stolom i preturao po otvorenom koferu.

„Ne čuju, jer tebe tražim“, prekorno je pokazao u pravcu dnevne sobe. „Dolazim po tebe. Ako hoćeš da spakuješ nekoliko stvari, sačekacu te ovde, ali požuri! Za to vreme cu naduvati lažnog dečaka.“

Zalan se i ne pomeri. Zbunjeno je blenuo u gosta. Uopšte se nije plašio, ali je sve ovo smatrao odveć čudnim. Dok je smišljao šta da kaže, zapazio je da nezvani gost miriše na prebranac.

„Šta vam treba, čiko?“ – upita najzad.

Zvučalo je strašno glupo ali nije mu ništa drugo padalo na pamet.

„Nisam ti ja nikakav čika. Zovi me Stonožac“, odgovori starac i izvadi nešto sivkasto iz kofera.

„Došao sam po tebe jer si ti, ako ne grešim, Zalan.“

„Ja sam Zalan“, ponovi automatski dečak.

„Eto vidiš!“ – rekao je stari i prostro sivkastu krpnu na sto.

„Onda, ideš da se pakuješ, ili šta?“

„Ja ovde živim s roditeljima. Zašto bih ikuda išao? Ja sam samo običan dečak.“

Starac se strogo nakašlja:

„Ne brini. Roditelji nemaju ništa protiv. Evo stižu.“

I zaista: roditelji su već zakoračili u kuhinju. Zalan se smušeno pribio uza zid – sigurno će ga izgrditi jer je pustio nepoznatu osobu u stan. Bilo kakvo pravdanje je uzaludno, neće mu poverovati, zastupaće nekakva svoja načela.

Ali ništa slično se nije dogodilo. Kao da se nisu ni iznenadili. Mama se široko ali mehanički osmehnula i upitala gosta:

„Da li ste za kafu?“ – i već je otvarala vrata kuhinjskog ormana. Starac se zgrozio čim je video kutiju sa „tri u jedan“. „Ne hvala“, progundā. Ali Zalanova majka kao da nije čula, uze šoljicu i stavi u nju dve kašike kafe. „Šećer, mleko?“

„Senf“, reče Stonožac i vragolasto namignu Zalanu.

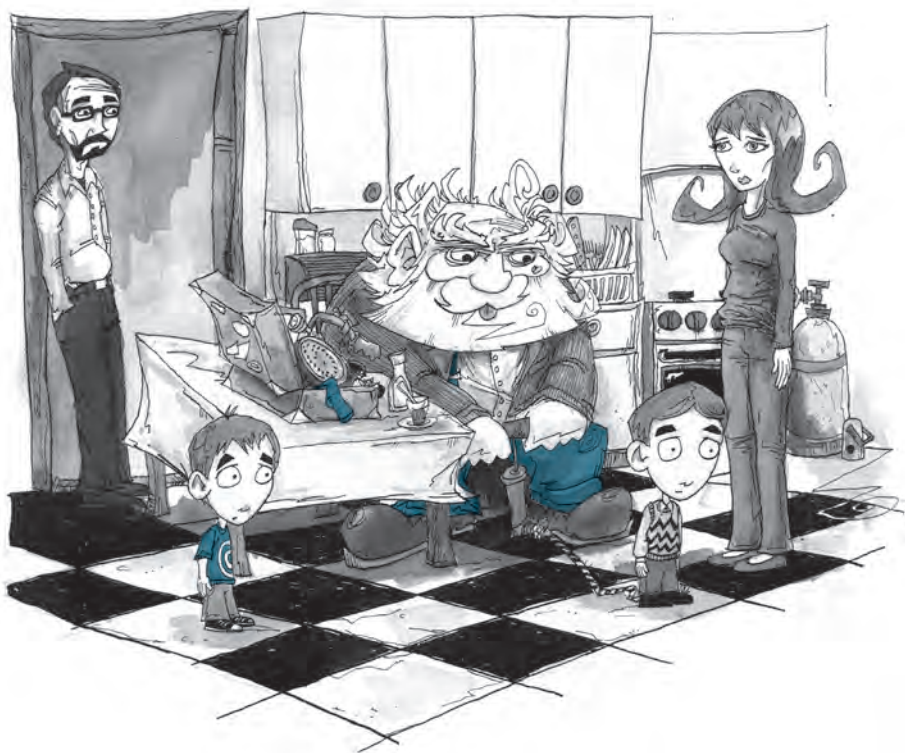
„Izvolite“, Zalanova majka stavi na sto tubu senfa i potom zagreja vodu.

Zalan se nasmeja mada nije sasvim razumeo o čemu se radi. Starac mangupski podiže čupe obrva i okrenu se dečakovom ocu, koji je nečujno, poput komada nameštaja, stajao u kuhinjskim vratima.

„Došao sam da povedem vašeg dečaka sa sobom. Ali ne brite, doneo sam drugog umesto njega.“ Roditelji nisu reagovali. Zalanov otac je samo zverao unaokolo a majka je sipala vrelu vodu u šolju i stavila je pred Stonošca.

„Eto vidiš! Ne mare.“ Starac pogleda pravo u lice žene. „Okrenite se, gospođo!“

Stonožac ustade i obavi ruku oko ženinog struka. Nešto je petljao, i odjednom se začu zvuk kao kada se probuši guma na biciklu. „Mamino ime je Ana.“

To uopšte nije zvučalo kao pitanje. Zalanova majka, pak, koja je oduvek bila punačka, poče da se stanjuje uz šišteći zvuk. Haljina joj se više nije zatezala na stomaku, olabavila se i nabrala.

„Ovoliko će biti dosta“, reče starac, pošto je opet nakratko petljao oko maminog struka da bi zaustavio šištanje. Zalanova mama nije se više tanjila. Na njoj je visila haljina nekoliko brojeva veća.

„Draga, prelepa si“, pohvalio ju je tata, i to je bilo sve.

Zalan tada prasnu u smeh, nije mogao više da izdrži, i glas mu ispuni celu kuhinju. Ranije bi ga roditelji opomenuli da je to nepristojno, ali sada su samo stajali i ljubazno se osmehivali.

Stonožac je preturao po koferu.

„Ovo nisu tvoji pravi roditelji“, objašnjavao je, zagnjuren u kofer (u kršu se krio jedan volan, pola dinje, jedna potkovića, a kao da je protrčao i miš). „Pošto se tamo napreduje po abecedi, verovatno su ih već odavno zamenili.“

Zalan se više nije smejao. Njegovi roditelji verovatno nisu spadali u najbolje, jedva da su se bavili njime i uopšte nisu obraćali pažnju na njega, ali ipak su mu bili roditelji. Nije mu se, dakle, dopadalo ono što je čuo i čak se, na izvestan način, prepao. Ponekad se poigravao mislju kako bi bilo dobro da se bar na nekoliko dana oslobodi roditelja, i do mile volje najede čokolade i bombona, da se lopta u sobi, i da preuredi celu kuću po svojoj volji – daljinski upravljač bi držao u frižideru, slike bi sve do jedne zakucao na plafon, a u kadi bi držao krokodila. To su bila samo maštanja, dobro je znao da bi se daljinski brzo pokvario, slike bi popadale a krokodil bi ga pojeo. Ukratko, prepao se od pomisli da ovo nisu njegovi pravi roditelji. Obratio se Stonošču za dodatne informacije.

„Ko ih je zameno? I šta znači to *po abecedi*?“

Kad je najzad našao ono što je tražio, Stonožac trijumfalno izvuče iz kofera pumpu za bicikl. Spustio je na pod nešto sivkasto, teškom mukom uglavio crevo na ventil i prionuo da pumpa.

„Pa oni. Uljezi iz Kockograda. Kada sam pre nekoliko godina došao do prvih podataka već su bili kod slova E. A tvoji roditelji se zovu Ana i Balaž. Njih su već poodavno zamenili. Zato sam tražio nekog ko se zove Zalan.“

U međuvremenu je siva krpica počela da zadobija oblike dečaka, koji je sve više ličio na Zalana. Samo što je ovaj Zalan bio obučen u školsku uniformu i lepo očešljan, što pravi dečak nije trpeo. Pravi Zalan je ocenio da njegov dvojnjak ne voli stripove i da, kad poraste, zacelo želi da postane lekar ili bar inženjer a nikako planinar, izumitelj, vozač Formule 1 ili superheroj.

„Roditelji neće ni primetiti da ovo nije njihov pravi sin“, objasnio je Stonožac. „Ni ti nisi primetio da oni nisu pravi.“

I stvarno je bilo tako. Nije mu to do sada palo na pamet. Nekada, dok je bio mali, često su se igrali s njim, pričali mu priče, ratovali protiv dinosaura i džinovskih robota. Posle je sve prestalo, roditelji su uvek bili na poslu ili u kupovini, ili su gledali TV programe o kujanju, kojih je bilo premnogo, jer su se pretplatili na više od stotinu kanala. Njemu su pak rekli da je već veliki i da može i sam da se zabavi. Kupili su mu kompjuter i gomilu igračkaka. Zalan nije uspeo da ih zavoli. Dinosauri i džinovski roboti završili su u velikoj kutiji, jer nije voleo da se igra sa njima.

„Pa to je strašno!“ – zaplaka dečak. „Gde su moji pravi roditelji?“

Stonožac je za to vreme sasvim naduvao lažnog dečaka, koji je sada mirno stajao kraj stola. Starac pravog dečaka privuče sebi, u krilo, i pomilova ga staračkim, hrapavim dlanom. Iz tog dodira zračila je beskrajna ljubav, i Zalan se oseti kao kad je bio mali, dok ga je mama – ona prava – ljuljala. Samo što je sada bilo još i tužno.

„U Kockogradu su“, reče ozbiljno starac. I Zalan odjednom oseti da je to najstrašnije mesto na svetu, i da ga se čak i Stonožac plaši, mada se maločas činilo da se ne plaši ničega.

„Hajdemo onda tamo, da ih oslobodimo“, reče dečak gutajući suze.

„Hajdemo!“ – reče Stonožac, ne odveć ubedljivo. Spustio je Zalana sa krila. „Idi i uzmi svoje stvari!“

Dečak je stajao nasred kuhinje, osmotrio je roditelje koji su i dalje buljili bez reči, nasmešeni kao da se ništa ne dešava, a zatim je pogledao svog vajnog zamenika, lepo očešljanog dvojnika praznog pogleda, i obuzela ga je jeza. Sad, kad je saznao ko su *ovi*, više ih nije smatrao ljudima – osim spoljašnjosti nisu imali ničeg ljudskog: koža im je bila hladna i vlažna poput gume, pogled odsutan i prazan kao na novčićima iz fontane u robnoj kući, a osmeh zalepljen na lice poput isluženih pozorišnih brkova. Dalje odavde, i to što pre, što dalje od ovog gnusnog mesta.

„Ne treba mi ništa“, izjavi najzad. „Ionako ne volim svoje stvari. Mislim da više priliče *njima*.“

Stonožac klimnu glavom. Ugura pumpu u kofer i zatvori ga.

„Kafa sa senfom“, progundā prezrivo i, držeći za ruku pravog Zalana, izade iz kuće. Iza sebe ostaviše lažnu porodicu koja je nastavila da stoji kao da je sve bilo u savršenom redu.

Drugo poglavlje

KUĆA I JARAC U DVORIŠTU

Krenuli su prema železničkoj stanici. Zalan je nekada davno, dok još nisu imali auto, svakog leta putovao na selo kod bake *kobasičarke*. Dao joj je taj nadimak jer su sa plafona njene ostave – *špajza* – visile ukusne dimljene kobasice nanizane na rudu, i jer se baka zarekla da se, dok joj je unuk u gostima, valjano troše. Da i ne spominjemo da im je na rastanku uvek davala kotaricu punu sjajnih, masnih kobasica; jedva su mogli da je podignu.

Kako je rastao, tako su se i te letnje posete prorodile. Roditelji – zaceo već ovi *tobožnji* – skratili su ih na nekoliko dana, da bi se sve svelo na raspitivanje telefonom o zdravlju i kravici, pa samo o zdravlju a napokon ni o tome. Zalan baku nije video već četiri godine. Roditelji nisu imali vremena, radili su, kupovali nameštaj i kuhinjski pribor, a Zalan je leta provodio u sobi, na igralištu ili u zabavištu koje, inače, nije podnosio zbog tetkice što je mirisala na sapun i stalno mu zabranjivala da se vere po drveću, da lupom pali mravinjake, ili da se pred drugom decom hvališe oderanim kolenima.

Što se tiče kobasica, sad su jeli kupovne, neukusne, upakovane u plastiku.

Iako, kao što rekosmo, odavno nije bio na stanici, dobro se sećao da je put do tamo trajao bar pola sata. Sa Stonošcem su ga

prešli za manje od pet minuta. Starac je pratio neko svoje čulo i nepogrešivo pronalazio prečicu ili prolaz između zgrada. Zalan je dobro poznao okolinu i mogao bi se zakleti da tih prolaza ranije nije bilo, štaviše, sumnjao je da će ih i u budućnosti biti.

Nije zanovetao, tiho je sledio starca, i pitao se kada su mu žitelji Kockograda zamenili roditelje. Verovatno onda kad su se proredila letovanja na selu. Kad su počeli da mu govore da je već veliki dečak, i da može i sam da se snađe. Kad je dobio svoj ključ od stana, uz napomenu da stigne kući za večeru.

Stonožac je pomenuo da oni tamo idu abecednim redom. Zalan je imao nekoliko drugara sa sasvim *dobrim* roditeljima, koji su ih vodili na izlete i na pecanje, koji su se rado igrali sa njima. Kada bi odlazio kod tih drugova, takve mame bi ga uvek ponudile kolačima, a očevi bi redovno zviždukali, drugarski ga tapšali po leđima i pričali takve dogodovštine da su ih mame vazda opominjale da ne zaluđuju siroto dete. Zalan je već bio dovoljno veliki da zna da nijedna njihova reč nije istinita, ali je ipak bilo lepo slušati ih.

Nedostajali su mu roditelji. Oni *odistinski*. Ali, zar nije zato tu, da ih oslobodi iz Kockograda, ma gde se on nalazio?

Čak je još jednom priupitao Stonošca.

Starac nije odgovorio, samo je nešto promrmljao. Pogruvši čupavu glavu, grabio je put kule sa časovnikom, dok su mu se zgrade predusretljivo sklanjale s puta.

Zalan se nije radovao tom ćutanju. Mora da je strašan taj Kockograd, kad ga se plaši i čovek ispred koga se sklanjaju kuće.

„To rade po svojoj volji”, brundao je Stonožac.

„Je l' mi ti to čitaš misli?” – upita Zalan začuđeno.

„Nemam običaj”, odbrusi stari.

„Kako to, onda, postižeš?”

„Da li si već video vranu na grani? A zeca u travi? Tako i ja.”

Stonožac je smatrao da je ovim stvar rešena.

Zalan se pokaja. Možda ipak nije trebalo da pođe sa starcem. Uostalom, uvek su mu govorili da ne razgovara sa nepoznatima, a sada evo, ne samo što razgovara, nego ga i prati, ko zna kuda, možda u neku veliku nevolju.

Krišom baci pogled na starca, očekujući neku novu mrzovoljnu i zagonetnu primedbu. Ništa slično nije usledilo, ali su zato stigli na stanicu. Baš je hteo da ga priupita kojim vozom putuju, kad na obližnjem koloseku zapazi nešto ni nalik na voz... Ali već se toliko toga čudnog desilo tokom jedva jednog sata, da ga ta neobična skalamerija nije iznenadila.

Beše to kućerak na kamenitoj hridi. U podnožju – baštica, sa kržljivim drvcetom, kupusom i repom. Kraj drvceta – pase nekakav bradati jarac. Skalamerija je imala i točkove, baš poput voza, a sa zadnje strane je štrčao zarđali kazan, sa visokim, nankrivljenim dimnjakom.

I niko se tome nije čudio, ljudi nisu uopšte obraćali pažnju.

„Zar ništa ne primećuju?” – pitao se Zalan u čudu.

„Da hoće, primetili bi”, reče Stonožac u svom stilu, i Zalan se hteo – ne hteo zadovolji ovim odgovorom. Ali starac nastavi kao navijen:

„Isprva nisam hteo tu da se zaustavim već na obližnjoj pijaci, ali je neki baksuz bacio oko na mog jarca i namerio se da ga ukrade. Dok ovi užurbani velegrađani nemaju pojma kakva je to živuljka.”

Probijali su se kroz gungulu. Posvuda uzrujana i iznurena lica, čiji su vlasnici telefonirali ili, sa slušalicama na ušima, slušali muziku. Nekoliko staraca se okupilo oko šahovske table, sa željom da odigraju koju partiju, ali prolaznici nisu obraćali pažnju na njih, samo su teglili svoje kofere i putne torbe. U senci trafika menjao se novac, razglas je ređao kompozicije vozova što dolaze i odlaze, sve je prekrilo smrad užegle masnoće i golubova.

Stigao je ekspresni voz iz inostranstva, taksisti su gurali jedan drugog, poput hijena grabili prtljag pristiglih putnika, u nadi da će dobiti dobar bakšiš. Putnici su odmahivali rukama, palili cigarete, ustupali mesta. Jedna sredovečna žena sa mapom u rukama uzaludno je nudila smeštaj. Svi su išli svojim poslom, ili nešto čekali, niko nije obraćao pažnju na kućerak sa točkovima i jarcem u dvorištu.

Stonožac je uvukao vrat, stegao kofer uz sebe i ubrzao korak. Videlo se da mu gužva ni najmanje ne prija. Zalan ga je jedva sustizao, skoro da je zaostao, ljudi ga nisu baš fermali, više njih se i obrecnulo na njega, govoreći da im se tornja s puta.

Kad je dečak sav zadihan stigao do kućerka, Stonožac je već bio u dvorištu i češkao jarca iza uva. Lice mu je došlo rumenije, seda kosa mu se razbarušila, čak je i izraz lica promenio – nije delovao više onako nabusito. Zalan kroči na metalne stepenice, otvori baštenska vrata, i stanična buka se pretvori u jedva čujno brujanje. I on se oseti bolje, kao da se oslobodio grada – kao nekad kod bake kobasičarke.

„Ovo je moj jarac, Boda”, saopšti Stonožac.

Zalan to primi k znanju.

„Šta je, ne znaš da se javiš?”

„Ali to je samo jarac...”

„Nije *to*, već *on*”, ispravi ga Stonožac.

Jarac je žvakao list kupusa i ravnodušno posmatrao Zalana.

„Gradsko dete”, dobaci jarac, pa se dohvati novog lista.

Pa da, jarac koji govori. Mogao sam i da pretpostavim. Ipak, kako se pristojno javiti jarcu? Ljubim ruke? Ali nema ruke... možda papke? Šta li to imaju jarci?

„Budite pozdravljeni”, promuca najzad, svestan da nije pogodilo najbolji način da ga oslovi.

Stonožac i jarac su se zgedali, uz kikut. A Zalan se zbunjeno premeštao s noge na nogu. Najzad se oglasi jarac Boda:

„Znaš šta? Nije loše.” I nastavi da glaba kupus.

Stonožac čupnu jarcu rep i pođe uz vijugave stepenice, gore, u kućerak. Na pola puta se obrati dečaku koji je neodlučno stajao:

„Šta čekaš? Hajde, krećemo iz ovih stopa.”

Zalan klimnu glavom i pođe za starcem.

Treće poglavlje

PRVOKLASNI PREBRANAC

Unutra je vladao mrak, nered i smrad. Nakon nekoliko trenutaka sve se promenilo: umesto mraka – druželjubiva polusenka, umesto nereda – nemarna pretrpanost, videlo se da ništa ne stoji na svom mestu, dok je smrad, zapravo, bio miris ustajalosti. Nije to bio zapah jeftinog sapuna pomešanog s vonjem bolesti koji se može osetiti pored veoma starih ljudi, nego... Zalan nije znao sa čime da ga uporedi, ali je osećao da kad bi prastare planine i drevne zgrade imale miris, on bi bio baš ovakav.

Prostorija je mogla biti podjednako i kuhinja i spavaća soba. Zalan je u kršu prepoznao starinsko ognjište, limeni lavor na koji je bio montiran tuš i rasklimanu fotelju. Osim toga, video je samo ormane i police koje su visile čak i sa plafona.

„Dobrodošao u moj skromni dom!“ – kliknuo je Stonožac i gurnuo u Zalanove ruke neku izbledelu kecelju. „A sad, čišćenje luka!“

Zalan se za trenutak začudi a onda izbi iz njega sve što se skupljalo od samog susreta sa starcem. Znao je da je nepristojan ali nije ga bilo briga:

„Valjda me niste razdvojili od roditelja da bih čistio smrdljivi luk?“

Oči Stonošca veselo blesnuše ali mu oštro odgovori:

„Naravno da nisam, već zato da spremaš, pereš i bez ijedne reči protivljenja činiš ono što ti kažem!“

Zalan obori glavu i plačljivo iskrivi usta. Nije ga se ticalo što je već veliki i što bi ga drugovi sigurno ismejali; mislio je na to kako je izgubio roditelje i kako na svetu nema usamljenijeg i tužnijeg dečaka. Ne samo ovaj čudljivi starac, već se i jedan jarrac sprda sa njim.

To je previše za jedan dan.

Starčevo lice posta blago, i on pozva dečaka pokretom ruke. Odnekud – kao izvučen iz neke fioke – stvori se sto sa dve stolice. Smestio je Zalana pored sebe.

„Pazi ovamo. Nemoj da plačeš. Znam da ti nedostaju roditelji – tačnije, ne znam, ali mogu da zamislim. Ne bih želeo da napuniš glavu svakakvim glupostima. Nemam u planu spasavanje tvojih roditelja.“

Zalan podiže glavu. Uputi Stonošću strašan pogled. Starac se trže i kao da je malko ustuknuo od ovog pogleda.

„Doveo sam te jer mi je potrebna pomoć. Ja sam veoma star, ne bi mi verovao koliko. Ako sve krene dobro, primiću te za šegрта. Zauzvrat ćeš upoznati stvari za koje ni u snu nisi slutio da postoje. Međutim, o Kockogradu ne želim više da čujem. Nije trebalo ni da ga pominjem.“ Očekivao je prepirku i suprot stavljanje, ali ništa od toga se nije desilo. Zalan se prividno skrasio, kao da se privremeno pomirio sa sudbinom, i na licu mu se pokazala radoznalost.

„Zašto mene? Jesam li izabran?“

„Zašto bi bio izabran? Prolazio sam pored tvoje kuće i to je sve. Ionako sam u torbi imao još nekoliko Zoltana, Vilmoša, Viktorija i Žofija. Uostalom, onaj lažni dečak zacelo je probušen.“

Zalana napusti dobro raspoloženje.

„Mnogo dece već ima lažne roditelje“, reče Stonožac. „Mnogo ih je više nego što sam mislio... Bio mi je potreban šegrt pa sam kod prvih vrata spasao što se spasti moglo. A sada je vreme da najzad krenemo“, reče pošto je prislonio šaku uz uvo i oslušnuo vazduh. „Jedan ekspresni voz stoji na šinama jer smo mu zauzeli mesto. Nervozni putnici se istresaju na konduktore. Uh, nije trebalo da toliko izbivam iz kuće“, gundao je sebi u bradu i strogo se obratio Zalanu:

„Ja ću sada sići i potpaliti kazan. Smesta krećemo. Tebe pak čeka luk“, pokazao je na jednu štrokavu bakandžu iz koje su izvirivale jedre glavice crnog luka. „Nož i šerpu ćeš već negde naći. Nadam se da nisi tako glup kao što ponekad izgledaš.“

Stonožac pođe u dubinu prostorije ka otvoru u koji su vodile spiralne stepenice od kovanog gvožđa, pored niskih vrata čudnog oblika.

„A ova vrata – da nikada, ni pod kakvim okolnostima, nisi otvorio!“ – naredi. „Jer onda... onda će biti *belaja*.“ I odgega se niz stepenice.

Zalan je izvesno vreme samo blenuo pred sebe. Više nije mogao ni da plače, samo je smišljao šta da čini. Najbolje bi bilo da pobegne. Ali kuda? Možda kod nekog druga? Pre ili kasnije bi se dosetili da se tamo krije, pa bi možda došla i policija, i bilo bi baš smešno da se na kraju ispostavi da se nije ni makao od kuće...

Ili da ode na ulicu. Mogao bi da noćiva ispod mosta ili u kutiji od mašine za veš. A šta bi jeo? Mačke olučarke? Zalan se na trenutak zamisli kakvog li je ukusa mačka, kuvana ili pohovana, i pade mu na pamet jedan klošar od koga se onomad jako uplašio – mada je tražio samo malo sitniša, nije bilo groznije spodobе od njega. Ako budem jeo mačke i ja ću tako izgledati – pomislio je i za sva vremena odagnao uličarske ideje.

Mora ostati ovde. Ali ni na kraj pameti mu nije bilo da oljušti taj bezvezni luk. Mada je shvatao da nije mudro protivrečiti starcu, ona tajanstvena vrata svakako mora otvoriti, a što se *belaja* tiče, to može biti samo neki zračni top ili laserski mač.

Oprezno se prikratio vratima, pazeći da ne proizvodi nikakve šumove. Odozdo se čulo šištanje kazana i rasejano zviždukanje Stonošca – Zalan se nadao da će ta buka nadjačati škripu podnih dasaka. Kao kada je preturao po očevom ormanu dok je ovaj hrkao ispred uključenog televizora.

Vrata nisu bila zaključana. Samo časak je oklevao i već je pritisnuo kvaku. Zaškripale su šarke i pred njim se stvorila beskrajna tajanstvena tama. Hrpa raznih četki sruči mu se na glavu.

Iza leđa začu glas Stonošca. „No, šta je, šetkamo se po zabranjenom? *Belaj*, nego šta. Naravno da tu držim metlu i portfiš. Uskoro će ti postati dobri prijatelji!“

Zalan je, češkajući čvorugu na glavi, besno pobacao četke i metle nazad u ostavu. Još je dobro prošao, kakvu mu je zamku spremio stari. Nema mu druge, moraće da čisti luk.

Snuždeno se lati posla.

„Tako valja“, zadovoljno će Stonožac. „Vidiš kako sam dobar prema tebi, nabavio sam ti nož i šerpu. Dok ti posluješ, ja ću staviti malo slaninice da se prži. Ako nisi znao, mi smo već krenuli.“

Zalan zaista nije primetio ništa, očekivao je podrhtavanje skalamerije i bučan polazak po šinama. Ali sve beše tiho, samo se širio miris luka i kroz prozorče se videlo kako mimo njih promiče grad, da bi uskoro sasvim nestao: videli su se jedino dalekovodi.

Baš kad je slanina porumenela, Zalan je završio sa čišćenjem luka. Istina, ništa nije video od suza, a i nos mu je curio, ali barem se nije posekao. Stonožac mu dobaci štokavu krpu i na neki do tada nepoznat način (rukom masnom od slanine) očinski mu promrsi kosu.

„Videćeš, ovako ukusan prebranac još nisi jeo!“

Zalan sleže ramenima brišući oči – zapravo nikad nije ni probao prebranac. Ali je jedva čekao da ga proba: bio je tako gladan da je bio u stanju da pojede celu baštu, sa jarcem i kupusom. Kuhinju ispuni primamljiv miris koji se još pojača kad Stonožac svečano ubaci isečeni luk u cvrčecu slaninu.

U narednih pola sata, dok se kuvalo jelo, Stonožac je zviždukao i svakih pet minuta govorio nešto kao „Imaćemo odličnu večeru!“ ili „Kad ovo probaš, više nikad nećeš poželeti da se vratiš kući“. Zalan se iz nužde složio, zureći u pasulj koji se krčkao.

Potom su na sto dospeli tanjiri i pribor za jelo, i Stonožac je konačno poslužio taj čuveni prebranac. Pošto im je otfikario po debelo parče svežeg hleba, obojica prionuše na jelo. Zalan je samo grabio i grabio, zaboravivši skoro i da guta, jer ovako

ukusno jelo godinama nije kušao, još otkad se gostio kod svoje bake. Stonožac mu je namignuo između dva džinovska zaloga-ja, i Zalan je znao da će ovaj ćudljivi starac, ma koliko se loše ponašao, znati da ga čuva.

Četvrto poglavlje

NA DNU JEZERA

„Dobro jutro, spavalice. Na posao!” – Stonošćeva medveđa rika probudila je Zalana. Smesta skoči iz kreveta, mada nije odmah znao gde se nalazi. Vrtelo mu se u glavi sve dok nije prepoznao džunglu polica i ormana, i usred nje, u polumraku, užurbanog Stonošća sa nakostrešenim belim čupercima. Znači, nije san. Zalan se kao kroz maglu sećao da se sinoć probudio, jer su mu roditelji preglasno gledali TV, ali mu onda jasno dođe pred oči jućerašnji dan.

„Pustio sam te da spavaš, jer si bio veoma umoran”, objasni mu Stonožac zavučen u neki orman. „Pred kraj večere si zadremao. A, tu li si!” Pojavi se jedan francuski ključ, koji starac zadovoljno zafrljači u svoj sanduk za alat. „Za sada ćeš tu spavati, a posle ćemo već nešto smisliti.”

Privremeni ležaj nije bio drugo do velika gomila jastuka i perina nabacanih u ugao. Zalan još nikada nije tako dobro spavao, i ako izostavimo pomenutu kratkotrajnu bunovnost, bio je svežiji nego ikada. A kako i ne bi bio! Nije trebalo da ide u školu, niti da bulji u TV već je jurio po šinama, u kućerku na parni pogon, u susret nepoznatim i uzbudljivim doživljajima.

„Kuda idemo?”

„Na posao, sine, na posao!” – odbrusi Stonožac. I dalje je jurcao u potrazi za nekim alatom, koji je skidao sa polica i ubaci-

vao u svoj sanduk, koji nikako da se napuni. „Prvo ćeš se umiti, a onda na doručak. Kakao i kifle su na stolu”, trtljao je sa plafona, gde je već sve ispreturao.

Zalan se pomirljivo umi ledenom vodom i sede za sto, gde ga je čekao izvrstan doručak: kakao je bio mlak, sa ogromnom grudvom šlaga na vrhu, a kifla hrskava i meka, kao iz bajke. Između dva ukusna zaloga je posmatrao starca, koji je visio s plafona, i ne pomišljajući da padne. Pri tome je kovao ratni plan, koji se sastojao u sledećem: nekoliko dana će biti poslušan i miran, a posle, kada se stari otkravi, priupitaće ga ponešto o tom Kockogradu. Ne može tek tako da ostavi roditelje na cedilu. Nešto će mu valjda pasti na pamet, a i starac će možda pristati da mu pomogne.

Ma kako da strašno mesto bio taj Kockograd, ne može biti gori od zabavišta. Zalan je bio siguran da je tako, i nije osećao ni trunku straha.

Čim je dokrajčio kakao i kifle, i Stonožac je završio preturanje.

„Oblači se, jer idemo na vetrovito mesto.”

„Ali, šta da obučem? Odelo mi je ostalo kod kuće.”

„Ne mari... Ima ovde nekoliko stvari baš za tebe”, mumlao je Stonožac i opet se dao u potragu. Posle kraćeg vremena izvukao je odnekud iznošeni džemper, predugi šal i ogromnu kapu, kakvu je Zalan viđao na glavama malih secikesa u starim gangsterskim filmovima.

„Imam negde i tvoj broj, ali sad nemamo vremena za traženje.”

Zalan gadljivo obuče prevelike prnje ustajalog mirisa. U njima je delovao kao neki tužni, napušteni klovn.

„Stavi šal”, opomenu ga Stonožac. Zalan nevoljko omota šal oko vrata, posle čega više nije mogao da pomera glavu u stranu.

Starac se i sam maši kaputa, natuče kapu na glavu, zgrabi sanduk bez dna i širom otvori vrata. Oštar, ledeni vetar grunu

unutra, zamalo oborivši Zalana. Stonožac lagano – kao u susret prolećnom povetarcu – kroči napolje, dok ga je Zalan u stopu pratio.

„Rekao sam da će ti trebati šal”, nadvikivao se Stonožac sa fijkom vetra. Polako su se spuštali niz stepenice što su vodile u vrt. Jarac Boda dremao je u brlogu podno drveta, samo su mu rogovi štrčali.

Dečak je prvo gledao pred noge, da ga ne bi odneo neki jači nalet vetra, i tek kada se obreo na čvrstom tlu, najzad podiže pogled. Mora da je delovao smešno sa strane, dok je, ljuljajući se celim telom, pokušavao da se orijentiše. Svud naokolo belele su se snežne planine, sa debelim oblacima na vrhu. Nije bilo nikakvog rastinja, samo se nešto zagasito suprotstavljalo naletima vetra.

„Ovo je divno!” – kričao je Zalan iza navoja svoga šala.

„Jeste, ali nekada je bilo još lepše. Za mnom! Prati me u stopu, ne bih želeo da te izgubim u ovoj vraškoj oluji.”

Stonožac načas zastade, i naglo poče da se spušta niz padinu. Zalan se trudio da ne zaostaje, plašeći se da ga ne odnese vetar, poput papirnog zmaja. Kad se starac zaustavio, bubnu ga u leđa.

„Hej, pazi kuda ideš! Inače, stigli smo.”

Zalan je izvirivao iza starčevih leđa. Stajali su na obali ovećeg jezera.

„Šta ćemo tu da radimo?” – zapita. Nigde nije video čamac ili nešto slično čime bi se prevezli, nije bilo nikakve zgrade na vidiku.

„Šta ćemo da radimo? Pa da majstorišemo!” – Stonožac baci na zemlju svoj sanduk s alatom, i izbunari iz njega nešto što je nekada moglo biti dizalica.

„Dobro slušaj, jer neću ponavljati. Lepo ćemo je zakačiti za površinu jezera. Ti pazi da ne isklizne, a ja ću da manevrišem. Nijedan od nas ne želi da se okupa, znači – oprezno. “

Zalan se osmehnu iza navoja šala. Sigurno nije dobro čuo! I u sklopu najnovijih dogodovština, ovo je zvučalo kao preterivanje. O čemu se tu zapravo radi?

Stonožac se za to vreme sagnuo, potražio ivicu vodenog ogledala i jednim energičnim pokretom *zakačio* ga za kuku dizalice. Zalan je zaprepašteno posmatrao kako se jezerska voda *odiže* od muljevitog tla, doduše tek za jedan pedalj, i ostaje da lebdi u vazduhu, onako kako to voda obično ne čini.

„Šta bleneš! Hvataj za kraj!” – prodrao se Stonožac. Zalan ga poslušao, a stari počeo da pumpa ručicu dizalice. Što je više podizao površinu jezera, lice mu je postajalo sve crvenije. Postepeno se ukazalo i dno jezera, blatnjavo ali prohodno, a vodeni sloj se našao na bezbednoj visini.

„Dobro će biti ovako.” Stonožac zakoči dizalicu. Više nije bilo opasnosti da isklizne.

„Baš si bio vešt. Hodi. Imamo posla tamo dole.“

Spustiše se na dno jezera. Stonožac je odlučno grabio napred, a Zalan je pri prvom koraku tresnuo na nos. Na sve načine je pokušao da ustane, ali bez uspeha.

„Šta je sad?“ – okrenu se Stonožac. „Kakvo je to brćkanje? Ni- smo došli da uživamo, čeka nas važan posao, mališa. Saberi se i gazi u moje tragove, onda nećeš tonuti.“ I krenu dalje.

„Hvala na pomoći“, poluglasno progundā Zalan, dok se s mu- kom izvlaćio iz blata. Sav se ukaljao, čak su mu i usta i oči bile pune braonkastog mulja. Potrajalo je dok nije ponovo progle- dao: nad glavom, u sloju jezerske vode, okupilo se jato riba i *podsmevalo mu se.*

„Nemate pametnijeg posla?“ – prodrao se Zalan na njih. Ali ribama nije bilo ni na kraj pameti da otplivaju dalje, veselo su praćakale perajima i pucale od smeha.

„Eto, već mi se i ribe rugaju“, besneo je u sebi dečak. U nekim drugim okolnostima u slast bi se umackao blatom, jer – zašto da se lažemo, predivan je osećaj do guše potonuti u mlaku baricu i od glave do pete se umazati, ali kad čoveka ismevaju, izgubi volju da uživa, posebno ako se njegovoj mucu rugaju ribe. Pa još i ova kreketuša što se pridružila zluradoj bandi! Uz to je bilo i hladno, vraški vetar je vršljao čak i po jezerskom dnu. Zalan se cvokoćući obuče u blatnjavi kaputić, uvuče vrat i kroči u starče- vu stopu. Nije potonuo, štaviše, tlo je bilo čvrsto kao da stoji na betonu. Ne želeći više da zabavlja stanovnike jezera, Zalan od- skakuta tragom Stonožca. Ribe i kreketuša nastaviše da ga prate, u nadi da će videti još nekoliko smešnih padova.

Stonožac je stajao pored neke jame i preturao po sanduku s alatom.

„Najzad si se pojavio“, dobaci preko ramena Zalanu. „Zapam- ti, kad si sa mnom, nema igranja. Samo posla, i to ozbiljnog.“ Podiže pogled i okrenu se prema dečaku. „Kako to izgledaš?“

Zalan zausti da nešto kaže ali se predomisli. Imao je želju da se izviče i požali na pakosne, smrdljive ribe i njihovu naduvenu drugaricu, ali se seti da, ako ne bude slušao Stonožca, nikada neće pronaći roditelje. Zato samo reče: „Pao sam.“

„Dođi ovamo da te osušim“, privuče ga Stonožac. Malo potapša dečaka, i Zalanov kaput postade suv i topao. Pri tome je namrgođeno čkiljio na radoznalce:

„Baš odavno nisam jeo riblju čorbu“, reče, i ribe u istom trenutku otplivaše. Samo je žaba plutala u vodi, buljavih očiju upe-renih na Stonošca, i iskrivljenih velikih usta.

Stonožac je mrko pogleda i glasno izjavi kako ne pamti ni kada je zadnji put jeo žablji batak.

Glupa kreketuša nastavi da blene sve dok je jedna riba nije gurnula u bok i odvukla odatle.

„A sad na posao!“ – izjavi Stonožac i maši se odvijača. „Dok ja popravljam jezero, ti lepo sakupi sve ovo đubre koje su vajni izletnici razbacali.“

Kakvo sad đubre? Zalan je bio obuzet svojom mukom i nije primetio masu otpada koji je prekrivao dno jezera. Stare gume, obruči, burad, konzerve i druga limarija ležala je posvuda, kao na pravom smetlištu. „Kako da ovo sakupim? Mali sam, ne mogu da podignem ovoliko bure. I gde posle da ga stavim?“

„Kako gde, pa u džep“, brundao je Stonožac. „Ionako ti je kaput sav blatnjav. Radi lepo svoj posao i pusti mene da radim svoj!“

Pre nego što je Zalan stigao da odgovori, starac nestade u jami. Dečak je zbunjeno stajao, češkao glavu i smišljao kako da pristupi skupljanju đubreta. Sa dna jame čulo se čangrljanje i siktanje: „Ne čujem da se radi!“

Zalan priđe jednom obruču. Gacao je oprezno da ne bi opet potonuo. Oklevao je još malo a onda odlučio: zašto ne bi uradio baš ono što je Stonožac rekao? Otkad je sreo starca, ništa nije više bilo kao obično – jarac ume da govori, dizalica podiže jezero, ribe se smejulje – pa zašto onda ne bi i sve ovo smeće stalo u džep njegovog kaputa? Jasno je kao dan da je potrebno samo presaviti veće komade i potom ih zgužvati kao list papira.

Tako je i učinio.

Podigao je gumeni obruč – nije bilo lako jer je bio klizav od naslaga žabokrečine – presavio ga je jednom, drugi, treći put. Dopadalo mu se kako je zgužvao obruč u malu kuglicu, koju je potom lako spustio u džep. Posle je odabrao jedno nakazno bure za naftu, spljeskao ga i pridružio obruču. Kraj bureta se izlila masna naftna mrlja. Zalan je urola poput nekog tepiha i uputi u džep kod ostalog đubreta. Spremanje mu nikad nije ovako prijalalo! Od jednog starog bicikla obraslog u alge prvo je napravio metalnog čovečuljka, a od jedne probušene kofe ispade odličan vojnički šlem. Toliko se bio zaneo u posao da nije ni primetio sitna, balava stvorenja, koja su ga lagano opkoljavala. Sve više ih se pomaljalo iz jezerskog mulja, kao da su pratila svaki Zalanov pokret. I dok je Zalan bio zauzet bušnim limenim laborom, kao na neki znak, stvorenja odjednom skočiše na dečaka.

Peto poglavlje

VODENI TRČULJCI

Sve se dogodilo veoma brzo: u jednom trenutku Zalan je procenjivao da li se od olupanog limenog latora može napraviti kosmički brod, ne igračka nego pravi, a već sledećeg trenutka ležao je u mulju, potpuno nemoćan da išta preduzme.

Nešto nametljivo i sitno vrvelo je po njemu, kidajući mu odeću.

Očajnički se koprcao, ali te nasrtljivce nije mogao da strese sa sebe. Ako mu je i uspelo da ponekog odalami, navrzlo bi se tuce drugih na njegovo mesto. Početnu zapanjenost ubrzo je zamenila panika, jer su ga morili milioni i milioni oštrih zubića – ti stvorovi *su naumili da ga prožderu*.

Mogao bi da misli na lepe stvari, na roditelje, i koliko mu nedostaju, na Stonošca i njegove čudesne moći, pa i na prgavog jarca Bodu, ali u ovom trenutku na pameti mu je bilo samo to da nema nameru da okonča život na dnu smrdljivog jezera – gde mu se čak i ribe rugaju – kao užina ogavnih, malih monstruma. To nije dolazilo u obzir.

Zapomagao je, dakle, iz sve snage.

Kao odgovor prolomi se jezivi urlik, kao da su se sva čudovišta ovoga sveta oglasila – i Zalanovi napadači se istog trenu razbežase, kud koji.

Dečak ošamućeno pogleda u pravcu odakle je dopro urlik. Bio je to Stonožac. Starac je jurcao sa vilastim ključem u ruci, užasno ljut. Vikao je na nekom čudnom jeziku, koji je parao dečakove uši. Lice mu se izobličilo od gneva, iz očiju su mu vrcale iskre, kosa mu se razbarušila na sve strane – Zalan ne bi voleo da je na mestu tih vragolana. Ovakav bes nije video ni kod svoje vaspitačice, mada joj je davao povoda svih ovih godina, iha-haj.

Znali su to i njegovi napadači, jer su se, što su brže mogli, posakrivali iza otpada, a ko nije našao zaklon, zakopao se duboko u mulj. Delovali su kao neko kamenje, samo što su cvokotali od straha.

Tako im i treba, kad su hteli da ga smažu.

Stonožac dojuri do dečaka. Kleknuo je kraj njega, i temeljno ga pregledao. Na sreću, stigao je na vreme: mada se Zalanovo telo crvenelo od krvi, rane nisu bile duboke, grabljivci nisu imali vremena da čestito prionu na jelo. Starac izvuče iz džepa izgužvanu maramicu veličine čaršava i nežnim pokretima obrisu krv.

Nešto kanu na Zalanova leđa, i obuze ga neka prijatna toplina. Stenjući, okrenu se da vidi šta je to i iznad sebe ugleda Stonošca kako roni krupne suze.

I samo je plakao i plakao, sve dok Zalanu – za divno čudo – nisu zarasle sve rane.

Kad više nije ostalo ni traga od ujeda, Stonožac obrisu oči, glasno se izduva u krvavu maramicu i pokuša da uteši dečaka.

„Jesi li dobro?“ – upita klonulim glasom.

Zalan se uspravi i sa velikim čuđenjem primeti da ne oseća nikakav bol. Zbunjeno osmotri iskidanu odeću, obrisu blato, suze i sline sa lica, i umesto da odgovori na pitanje Stonošca, čvrsto zagrlj starog čoveka.

„Dobro, de“, mrmljao je Stonožac, „više nema opasnosti.“

Ali Zalan ga je samo stezao i stezao, umalo zaboravivši da diše. Starina se sramežljivo vrpeljio, da bi najzad zagrljio dečaka.

Zalan zavuče glavu u Stonoščevo odelo, poduboko, da ništa drugo ne oseti osim onog čudnog ali umirujućeg mirisa.

Stajali su tamo neko vreme, na dnu jezera, ispod lebdeće vodene mase, sve dok Stonožac nije potapšao dečaka po leđima i rekao:

„A sada mi predstoji razgovor sa ovim prokletinjama.“

Rekao je to tiho, ali sa takvom čvrstinom u glasu da su se zgrčene ništarije još više smanjile. Stonožac se izvuče iz Zalanovog zagrljaja i okrenu se ka njima. Preteći se nadnese nad hrpu kukavnih halapljivaca.

„I, kako da razumem ono što se desilo?“ – procedi.

Jedan stvor izmille iz skloništa, onako blatnjav i pegav od Zalane krvi, i ponizno se probi kroz ceptavu gomilu, sve do ivice starčeve senke. Tu zastade i načini pokret koji je podsećao na duboki naklon. Izgledao je kao neki zeleni, balavi krompir, sa plovnim opnama na prstima, kao kod kljunara, i samo da mu u ustima nisu bili oni šiljati, kao igla oštri zubi, Zalan bi se dobro zabavio ovim prizorom. A glas mu je coktao kao kad vlažni sunder za pranje posuđa tresneš o zid. Zablebetao je na onom ružnom jeziku, kojim ih je malopre Stonožac grdio, ali ovo je više bilo nalik bezveznom kreketanju.

Što je duže posmatrao ovu kreaturu, Zalana je sve više obuzimao bes. Nije dosta što jedno izgleda već ima i smešan glas – i ona je htela njega da pojede? Pa zar je nije sramota? Ne znajući šta čini, dečak priđe jednoj od tih krompirastih nakazica, i svom snagom je šutnu, kao neku izduvanu gumenu loptu.

Ona odlete daleko, bolno jeknuvši.

„Šta te je spopalo?“ – obrecnu se Stonožac. „Da te malopre nisu skoro rastrgli, časne mi reči, odalamio bih ti sada poštnu šamarčinu!“ I potrča za stvorenjem. Uze ga na dlan i stade nežno da ga miluje. Krompiroliko biće je stenjalo od bola, a Zalan je umirao od stida.

Stonožac došepesa s njim.

„Hajde, uteši ga!“ – zapovedi. Zalan oseti da nema vajde da se protivi, i gadljivo ispruži dlan.

„Nemoj da izvodiš, da ne bi dobio po nosu“, gundao je Stonožac. „Učinio si nešto vrlo ružno.“

Zalan zausti da se brani, ali ga Stonožac preseče strogim pogledom.

Uze, dakle, na dlan majušno stvorenje. Bilo je sluzavo, i zeleno, i smrduckavo, ali kako je samo drhtalo, tako slabašno i nezaštićeno, Zalanu omeknu srce i još više se postide. Oprezno ga pomilova po leđima. Ono je još malo stenjalo, pa se umirilo.

„Vodeni trčuljci“, reče Stonožac skoro blagonaklono. „Čitava porodica. Tačnije, majka i buljuk dečurlije.“ Pokazao je stvorenje koja se prvo pojavilo, i Zalan tek sad primeti da je nešto krušnije od ostalih, i da ima dugu, zamršenu grivu, nalik na barsku travuljinu, u koju je bilo upleteno nekakvo tužno, uvelo cveće.

„Gospođa Karašumka, ćerka Zlatičina“, Stonožac predstavi mamu trčuljku. „Dakle, njena se majka zvala Zlatka. Tako nekako. Imena trčuljaka se teško prevode na ljudski jezik.“

Umreću od smeha, umreću od smeha, gušio se u sebi Zalan, jer ovakvo ime u životu nije čuo, a pogotovo u kombinaciji sa

imenom majke. U datim okolnostima preostalo mu je samo da duboko udahne vazduh, da ga zadrži i okrene se prema Karašumki (ćerka Zlatičina ili nešto slično) i da se najljubaznije moguće pokloni.

Karašumka mu uzvratila istom merom i počela da krekeće nešto svoje. Ali ni izdaleka nije bila onako ponizna kao malopre pred Stonošcem!

Zalan oseti da se radi o grdnji, ali ma koliko da se pokajao zbog onog što je uradio malom trčuljku, nije ga se ticala duševna patnja jednog krompira sa škrigama, pogotovo što je ideja da ga zajedno pokusaju zacementirala baš od nje.

Primitio je to i Stonožac, te je učutkao Karašumku okrenuvši se dečaku.

„Niko ne voli da bude nečiji ručak“, počeo ozbiljno, ali onda mu misli odlutaše. „Doduše, mene još niko nije gledao tim očima. Što se pak mog ukusa tiče... Još nikada nisam probao škembiće, i mada kažu da su ukusni, ja velim da su *bljak*, čak i na sam pomen njihovog imena... Eto, ne želim nikada da okusim škembiće. Gde sam ono stao?“

„Da niko ne voli da bude nečiji ručak“, podseti ga Zalan. Prevrtao je očima, jer ništa nije razumeo iz starčeve govorancije. Što i nije tako strašno. Mada, ni on ne podnosi škembiće, *bljak*.

„A, da. Naravno.“ Stonožac opet izgubi nit razgovora. Kratko se nakašlja, sačeka da mu padne na pamet ono što je hteo da kaže, pa nastavi, „Ovo što vidiš je poslednja generacija vodenih trčuljaka. Karašumkinog muža... on... Gospodina trčuljka je pre otprilike dve nedelje samlela brodska elisa. Obrati pažnju, sva ova dečurlija potiče iz istog legla. Nije lako nahraniti tolika usta. Nisu imali pojma da si i ti mali dečak, glupavi jadničci, samo su bili strašno, strašno gladni.“

Samo da mi ne prepukne srce od sažaljenja – mrmrljao je u sebi Zalan. Ipak se radilo o njegovoj koži. Ali kad je bolje osmotrio

sitnež oko sebe, i majušno biće što mu je ležalo na dlanu, malo se odobrovoljio. Okrenu se Stonožcu.

„Mnogo mi je žao što sam šutnuo malog trčuljka. Možeš li to preneti njegovoj majci?“

„Naravno“, odgovori Stonožac, i već je namerio da zakrekeće, kad se predomisli, i umesto toga opali čvrgu dečaku.

„Hej, zbog čega sam to dobio?“ – planu Zalan. Stonožac se samo smejuljio, i nije rekao ni jednu jedinu reč.

„Oprosti nam što smo hteli da te pojedemo“, ogłosi se jedan vodnjikavi glasić. Zalan se okrenu prema njemu i zapanjeno utvrdi da ova rečenica potiče iz usta mame trčuljke. Ne samo da je sve razumeo, nego mu se učini da je mama trčuljka prozborila ljudskim jezikom!

Kad je video dečakovo oduševljenje, i Stonožac se razvedri.

„Sada već možeš razumeti svačiji jezik, a i oni tvoj!“

Zalan nabra čelo. Pa to je zaista divno! U školi će biti najbolji iz engleskog! Šta, engleskog! Biće najbolji iz svih jezika! I iz meksikanskog! Znaće i pseći i mačevići jezik, i jezik golubova, čak i riba! Niko mu neće biti ravan, vredeće kao sto ljudi. Kad bolje razmisli, više ne želi da bude najbolji učenik, jer tada verovatno i neće ići u školu.

„Nemoj da maštaš o glupostima!“ – razuveri ga Stonožac, koji kao da mu je opet, po ko zna koji put, čitao misli. „Možda ćeš razumeti strane jezike, ali time nećeš saznati ništa novo. Osim toga, ko je još čuo da ribe govore? Eto, vidiš. A sada lepo prihvati Karašumkino izvinjenje, jer je nedopustivo u ovom trenutku baviti se budalaštinama.“

Živa istina. Zalan obori pogled. To stvarno ne priliči. I mama bi ga sada izgrdila. Pogleda u pravcu trčuljke.

„Opraštam vam. Mada je bolelo“, dodade.

Karašumka je zbunjeno gledala iznad dečakove glave. Mučnu tišinu prekide Stonožac.

„Šta ćete sada? Da li mogu nekako da vam pomognem?“

„Nedavno su se na obali jezera pojavila dva čoveka u sivim odelima. Rekoše da su čuli za pogibiju mog muža, i da su došli da mi pomognu.“ Karašumka tu briznu u plač. „Prihvatila sam poziv u Kockograd“, projeca najzad.

„Opet taj prokleti Kockograd!“ – planu Stonožac. Svi trčuljci zadrhtaše kao jedan, čak i Zalana uhvati drhtavica. „Kud god krenem, svuda nalećem na njih! Ti opaki sivi ljudi kao da odat svuda niču...“ Besno se šetkao, da bi naposljetku čučnuo kraj Karašumke. Mama trčuljka je pognula glavu kao krivac, kao da je počinila nešto veoma loše. „Da li ste sigurni da nema drugog izbora?“ – upitao je.

Gutajući suze, Karašumka je jedva čujno mrmljala:

„Veoma je teško hraniti ovoliku decu bez muža. Svi dani i noći su nam prolazili u potrazi za hranom... a mališani su glupi, ne razumeju to... Osim toga, i jezero izumire, osim smeća skoro da ničega više nema, većina riba se ili odselila, ili se od silne tuge namerno dala upecati... Nedavno smo se navrzli na gumeni obruč, ali nije previše ukusan, nekolicina se i razbolela od njega... Da se bilo šta loše dogodi mojoj deci, to nikad sebi ne bih oprostila!“ – ispriča pa opet briznu u plač.

Tiho jecanje dopiralo je i iz Zalanovog dlana – dečak je skoro zaboravio da još drži na dlanu malog trčuljka. Počeškao je jedan kraj sićušnog bića, tamo gde su blistale dve crne tačkice, po svesmu sudeći po glavi, i pažljivo ga je predao materi.

Karašumka privi mališu uz sebe, i on smesta začuta. Strpao je svoju malenu šapicu, nalik peraju, u usta i, poput male bebe, rasejano ju je sisao.

Stonožac se uspravi i poče da šetka gore-dole, čupkajući bradu.

„Ne valja ovako. Trebalo bi nešto smisliti. *Moramo* smisliti nešto.“

„Ali šta?“ – zapita Karašumka.

„Ne znam. Potražićemo drugo jezero... Neko veliko, zdravo, čisto jezero sa mnogo rastinja, u kome vrvi od riba...“

„I po kome pluta ukusna sočivica...“ – dometnu sanjalački Karašumka.

Stonožac pripreti prstom.

„No-no, ne treba ići tako daleko. Ali nešto ćemo pronaći. Do kada treba da budete u Kockogradu?“

„Za pet dana. Odvešće nas vozom. Dali su nam i adresu na koju treba da se javimo. Neće biti lako dospeti do odredišta, jer je daleko, ali nemamo drugog izbora.“

Stonožac je još oklevao, razmišljao, i zaneto čupkao bradu, koja se već dobrano prorodila. Povremeno bi se prenuo i promrmljao nešto kao „bitange“ ili „prokleti Kockograd“, da bi najzad prestao da nervozno hoda i osmotrio grupicu kukavnih vodenih trčuljaka.

„Dobro. Ovde ne možete ostati, to je sigurno. Ali muči me sumnja da tamo, kuda vas vodi kockogradski voz, ne biste stigli čitavi. Barem ne svi.“

Užasnuta Karašumka duboko uzdahne.

„Spoljašnji svet nije dobro mesto za vodene trčuljke“, nastavi Stonožac. „I kada biste uspeli da se krećete kroz potoke i vodene žile, ostajući stalno u vodi, ne biste mogli da izbegnete susret sa ljudima. A to ne bi izašlo na dobro.“

Čučnuo je pored mame trčuljke, koja je opet briznula u plač. Nežno je pomilovao po uplakanom, vlažnom licu.

„Svi ćete poći sa mnom. Potražićemo novo jezero. Ako nam ne uspe, e, onda vas čeka onaj prokleti voz.“

Stonožac umuknu. Sagnute glave, mnogo tužnije nego što bi se očekivalo, dodade:

„Iskreno se nadam da do toga neće doći.“